

Dış Politika Analizi

Güz 2020

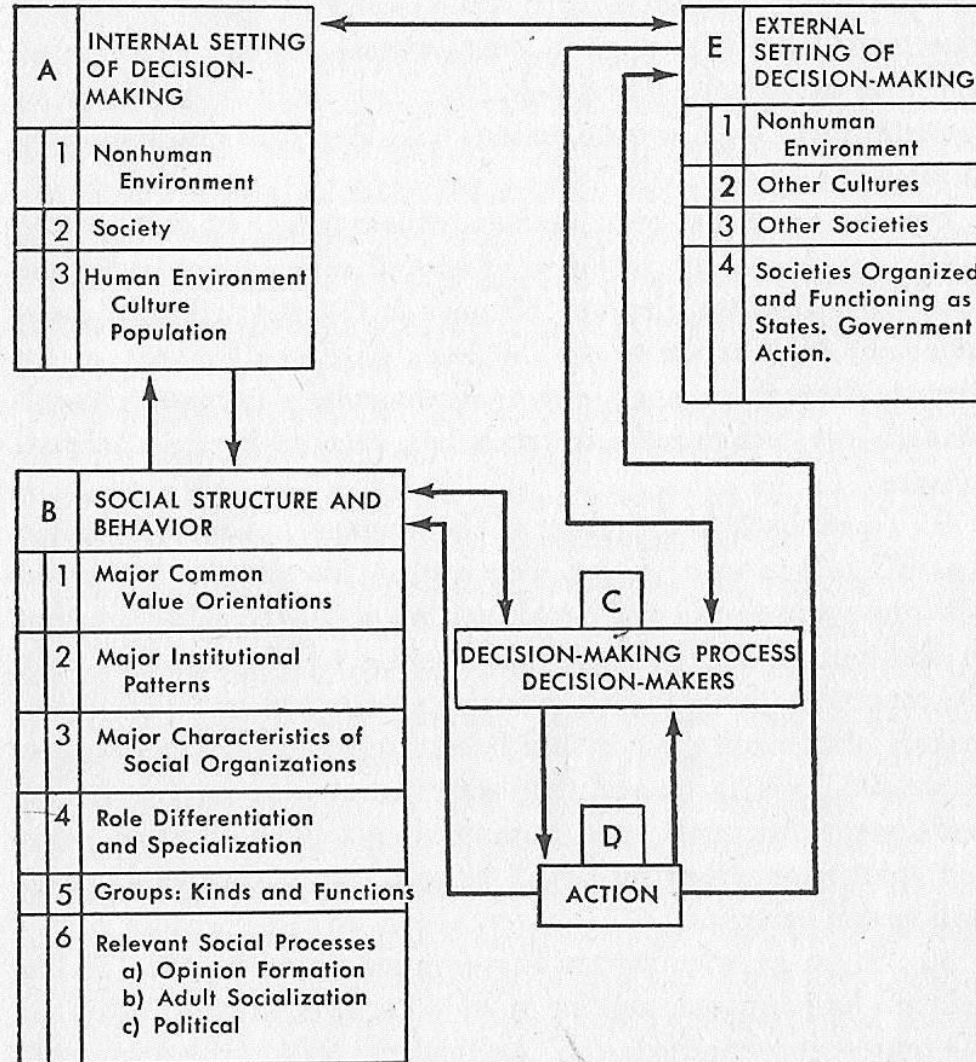
II. Öncü Çalışmalar ve Karşılaştırmalı DP
*Karar Verme Yaklaşımı, Ekolojik Yaklaşım, Ön Kuram
KDP'nin Yükselişi ve Dönüşümü*

Karar Verme Yaklaşımı

- İktisat, işletme ve yönetim biliminde kullanılan bir yaklaşım.
- Snyder, Bruck ve Sapin, *Decision Making as an Approach to the Study of International Politics* (1954, 1962)
- «Devletlerin uluslararası düzeydeki **eylem, tepki ve etkileşimlerinden doğan siyasal süreçleri**, yani uluslararası siyaseti açıklama konusunda **en bilimsel ve tatminkâr sonuçları** verecek yaklaşım.»

Karar Verme Yaklaşımı

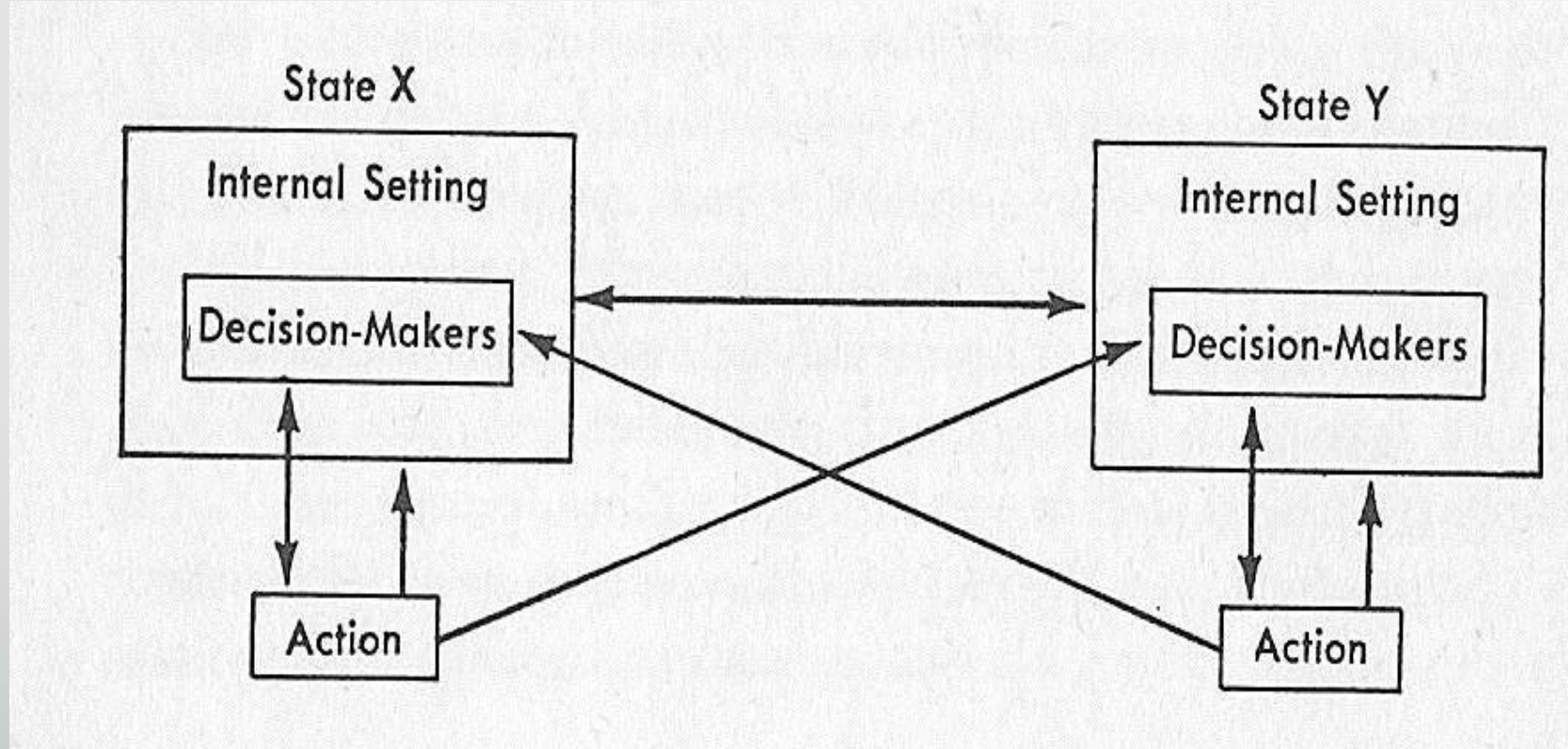
Tablo: R.C. Snyder, H.W. Bruck and B. Sapin, «The Decision-Making Approach to the Study of International Politics» in *International Politics and Foreign Policy: A Reader in Research and Theory*, ed. J.N. Rosenau, New York: The Free Press, 1969, 201.

STATE "X" AS ACTOR IN A SITUATION

(Situation is comprised of a combination of selectively relevant factors in the external and internal setting as interpreted by the decision-makers.)

Karar Verme Yaklaşımı

Şekil: R.C. Snyder, H.W. Bruck and B. Sapin, «The Decision-Making Approach to the Study of International Politics» in *International Politics and Foreign Policy: A Reader in Research and Theory*, ed. J.N. Rosenau, New York: The Free Press, 1969, 205.

Karar Verme Yaklaşımı

KVY'nı UI'deki geleneksel yaklaşımlardan ayıran özellikler:

- Devlet-altı birimleri incelemesi
- Sonuç değil süreç odaklı analiz
- Öznellik vurgusu
- İç etmenlerin önemi
- Bilimsellik
- Rasyonalite anlayışı

Ekolojik Yaklaşım

Harold ve Margaret Sprout

Man-Milieu Relationship: Hypothesis in the Context of International Politics
(1956)

«Environmental factors in the study of International Politics» (1957)

Ortam (*milieu*) kavramı: karar verici bireyi çevreleyen ve onun eylemleriyle ilgili olan tüm **fiziksel ve fiziksel olmayan çok boyutlu etmenler** (KVY'daki iç ve dış ortam)

Dış politika kararlarıyla, karar vericiyi çevreleyen ortam arasında bir ilişki vardır. Bunu anlamak için ortamı iki boyutta ele almak gerekir:

1. Psikolojik ortam (*psycho-milieu, psychological environment*)

Karar vericilerin kendilerini çevreleyen ortama dair **algıları**.

2. İşlemsel ortam (*operational milieu/environment*)

Karar vericilerin algılarından bağımsız olarak nesnel/gerçek dünyada **var olan ortam**.

Bu ikisi arasındaki **fark ne kadar azsa**, karar vericinin dış politikada istediği sonucu alma **şansı o kadar artar**.

Ön Kuram

- James Rosenau(1966) , “Pre Theories and Theories of Foreign Policy”.
- Rosenau, dış politika alanında “bilimsel” çalışmaların henüz yerleşmemesinden yakınıyor. (KVY, belli başlı değişkenleri ortaya koymakla birlikte, onları olası bir karar durumundaki görece önemlerine göre sıraya dizememektedir.)
- Öncelikle, gerçek dünyanın karmaşıklığı ile genel geçer bilimsel yasalar arasında bir **orta erimli kuram** geliştirmeye girişiyor.
- **Ön Kuram** (*pre theory*) adını verdiği bu çalışmada tümdengelimsel bir yöntemle, farklı devletlerin farklı konulardaki dış politika davranışlarını etkileyen değişkenleri tespit etmeye çalışıyor.

Ön Kuram

- Bu kapsamda ilk olarak, devletlerin «**gen haritasını**» çıkarıyor ve her bir devlet türü için DP'yı etkileme potansiyeline sahip değişkenleri önem sırasına göre diziyor.
- Bunun yanında, devletleri **nüfuz edilmiş ve edilmemiş siyasal sistemler** olarak bir alt sınıflandırmaya daha tâbi tutuyor.
- İkinci olarak, dış politika konu alanlarını sınıflandırıyor.
- Son olarak, **her bir devlet tipi için her bir konu alanındaki dış politikasını etkileyen başlıca faktörleri** (birey-rol-devlet-toplum-sistem) önem sırasına göre diziyor.

Ön Kuram

Table V – 3 A Further Elaboration of the Author's Pre-Theory of Foreign Policy, in Which Five Sets of Variables Underlying the External Behavior of Societies Are Ranked According to Their Relative Potencies in Sixteen Types of Societies and Three Types of Issue-Areas

Large Country								Small Country									
Developed Economy				Underdeveloped Economy				Developed Economy				Underdeveloped Economy					
Open Polity		Closed Polity		Open Polity		Closed Polity		Open Polity		Closed Polity		Open Polity		Closed Polity			
Pene- trated	Non- pene- trated	Pene- trated	Non- pene- trated	Pene- trated	Non- pene- trated	Pene- trated	Non- pene- trated	Pene- trated	Non- pene- trated	Pene- trated	Non- pene- trated	Pene- trated	Non- pene- trated	Pene- trated	Non- pene- trated		
status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas	status area nonhuman resource area other areas		
so	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r		
r	sy	so	r	g	so	i	i	i	r	r	r	r	r	r	r		
sy	so	sy	g	so	g	so	sy	sy	r	sy	so	sy	sy	g	g	g	
g	g	g	sy	sy	sy	so	sy	sy	so	sy	so	sy	so	sy	so	sy	
i	i	i	sy	so	so	sy	so	sy	g	so	g	g	so	so	sy	so	so

i = individual variables   r = role variables   g = governmental variables   so = societal variables   sy = systemic variables

Tablo: Tablo: J.N. Rosenau, "Pre-Theories and Theories of Foreign Policy" in *The Scientific Study of Foreign Policy*, ed. J.N. Rosenau, New York: Free Press, 1971, 149.

Karşılaştırmalı Dış Politika

- 1960'larda Rosenau'nun açtığı yolda ilerleyen pek çok araştırmacının çalışmalarıyla, Karşılaştırmalı Dış Politika dediğimiz alan oluşmaya başladı.
- Alanın "karşılaştırmalı" ön ekini almasının temel sebebi, bilimsel bilgiye ulaşabilmek için tarihsel vaka çalışmaları yahut tek ülke çalışmaları yerine, **farklı devletler, farklı zamanlar, farklı alanlar üzerinden karşılaştırmalar** yapıyor olmaları.
- Neden karşılaştırma? Sadece **birden çok devletin dış davranışları arasında benzerlik ve farklılıkları tespit ederek** tek vaka çalışmalarının ötesinde **üst düzey genellemelere varılabileceğine** inanıyorlar.
- Karşılaştırma **devletler arası (cross-national), zamanlar arası (cross-time), alanlar arası (cross-sectional)** şekilde yapılabilir.

Karşılaştırmalı Dış Politika

- 1970'lerde **olay veri** (*event data*) yöntemi benimseniyor: Devletlerin **somut, gözlemlenebilir ve karşılaştırılabilir dış politika davranışlarının toplanma ve kodlanma süreci.**
- İlk aşamada, gazete ve kronolojilerde «olaylar» taranıyor.
Olay: **Rutin olmayan resmî eylem ve söylemleri kapsar. Siyasi niteliktedir ve diğer devletleri etkilemeyi amaçlar.**
- İkinci aşamada, söz konusu olay, bilgisayara kodlanarak veritabanları oluşturulur.
Örnek kod: 20/03/2003 US IRQ 3(düşmanca davranış)1(askeri eylem)7(işgal)
Örnek veri tabanları: WEIS, COPDAB, CREON
- Üçüncü ve son aşamada, belli başlı hipotezler bu veri setlerinin karşılaştırması suretiyle test edilir ve böylece **dış politika alanında tüm değişkenlerin birbiriyle ilişkilerini açıklayacak büyük denklemlere** ulaşılmaya çalışılır:
Orta Erimli Kuram (*middle range theory*) -> **Büyük Birleşik Kuram** (*grand unified theory*)

Karşılaştırmalı Dış Politika

KDP neden 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında yaygınlaşıyor?

- Entelektüel nedenler -> Karşılaştırmalı siyaset
- Tarihsel nedenler -> sömürgeciliğin tasfiyesi ve yeni devletlerin ortaya çıkışı
- Siyasi teşvik -> ABD'nin mali desteği

«KDP artık bir disiplindir.» (J. Rosenau, «CFP: One Time Fad, Realised Fantasy or Normal Field», 1975)

KDP'nin 1970'lerin sonundan itibaren sönümlenmesinin ana nedenleri:

- Tarihsel nedenler -> yapısal yaklaşımlar ve devlet dışı aktörlerin yükselişi
- Yönteme dair sorunlar -> anlamlı genellemelere ulaşamıyor, öngörü sağlayamıyor

1987'de KDP araştırmacıları öz eleştirilerini yapıp yeni yönelimlerini belirliyorlar (Rosenau vd., *New Directions in the Study of Foreign Policy*):

- Büyük Birleşik Kuramdan vazgeçiş, yeniden orta erimli kurama yönelim.
- Olay veri yaklaşımı yavaş yavaş terk ediliyor.
- Ülke ve bölge uzmanlığına verilen önem artıyor.